

Cynhwysiant Digidol: Gweledigaeth ar gyfer y Dyfodol

Gorffennaf 2024

Crynodeb

Cyflwyniad

Beth yw Cynhwysiant Digidol?

Mae cynhwysiant digidol yn ymwneud â'r gallu i gyrchu a defnyddio'r rhyngwrld ac ymwneud â thechnoleg ddigidol, yn hyderus ac yn ddiogel, yn ôl yr angen a phan ddymunir gwneud hynny. Mae'r rhain yn ofynion sylfaenol i bobl gymryd rhan mewn cymdeithas ac economi ddigidol. Wrth i fwy o'n bywydau symud i'r byd ar-lein ac wrth i wasanaethau fynd yn ddigidol, mae'n bwysicach nag erioed bod pawb yn ein cymunedau yn cael eu cynnwys.

Mae amrywiaeth o ffactorau'n effeithio ar b'un a yw unigolyn yn gallu defnyddio'r rhyngwrld fel y mae'n dymuno neu fel y mae ei angen. Mae'r pedwar prif rwystr i gyfranogiad wedi'u nodi fel cost (data yn ogystal â dyfeisiau), cysylltedd, cymhelliant a sgiliau. Mae rhai pobl yn ein cymunedau yn llawer mwy tebygol o gael eu hallgáu'n ddigidol nag eraill. Gwyddom fod cydberthynas gref rhwng bod yn hŷn, incwm isel a chyrhaeddiad addysgol isel ag allgáu digidol, anfantais gymdeithasol, ac anghydraddoldebau iechyd.

Beth nesaf?

Yn dilyn y dysgu rydym wedi amlinellu yn yr adroddiad hwn, ar ôl blynyddoedd o weithio ar gynhwysiant digidol yng Nghymru, rydym yn cyflwyno pump argymhelliad penodol ar gyfer ddatblygwyr polisi. Nid yw'r argymhellion hyn ar gyfer un adran lywodraethol benodol, ond ar gyfer pawb. Rhaid i ni i gyd gymryd cyfrifoldeb i ddod â'r allgáu digidol i ben.

Nid yw allgáu digidol yn broblem unigryw – mae'n un o heriau di-rif sy'n wynebu cymunedau yng Nghymru sydd â lefelau annerbyniol o dlodi. Mae'r argyfwng costau byw wedi gwaethygu'r anghydraddoldebau presennol, ac mae llawer o straeon am deuluoedd yn gorfod dewis rhwng data, gwresogi a bwyd. Mae dod â thlodi i ben yng Nghymru yn golygu cefnogi pawb i fynd ar-lein pan fydd angen iddynt wneud hynny, yn hyderus ac yn ddiogel.

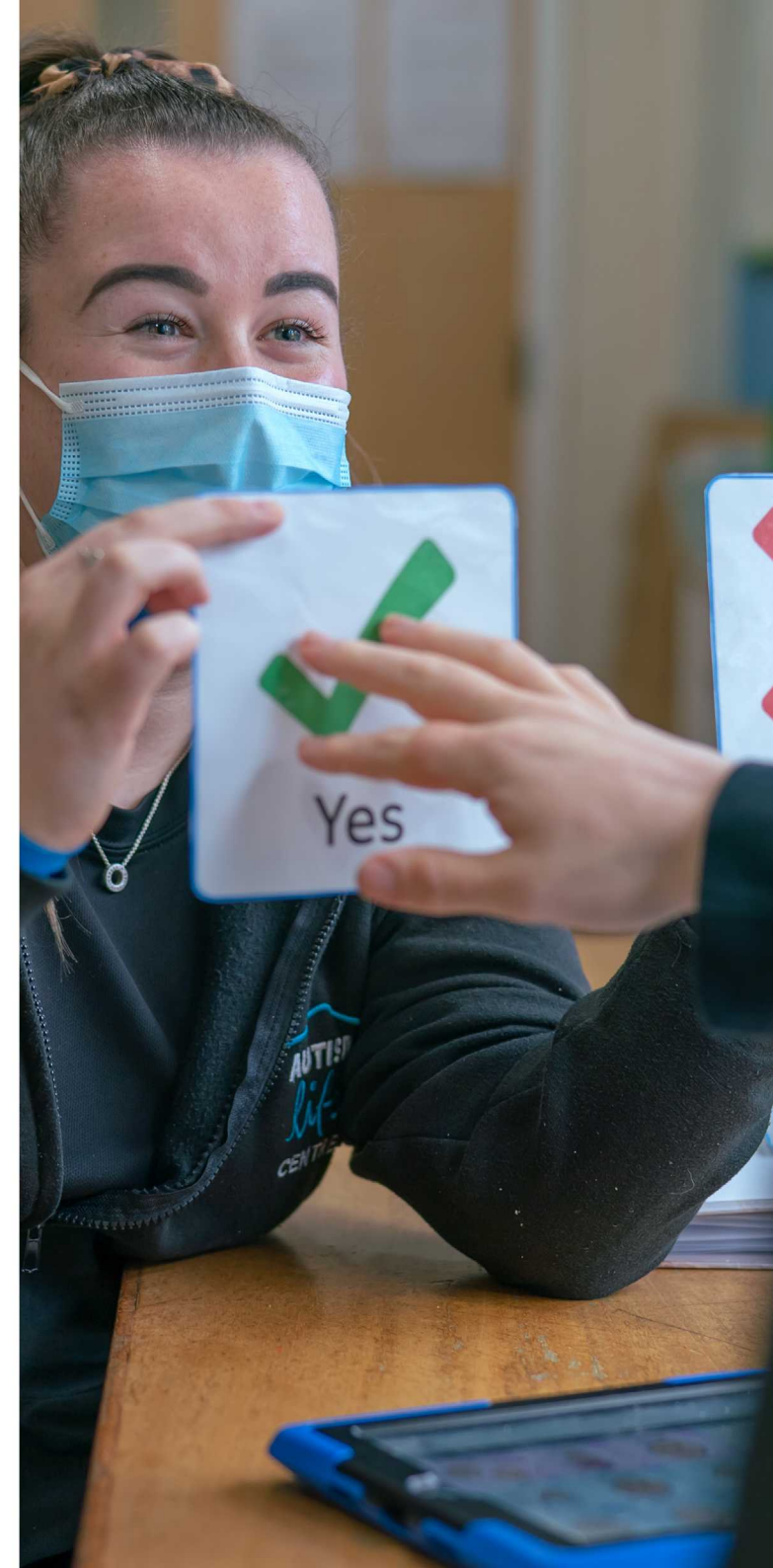
Rhaid i ddigidol fod yn ganolog i'n gweledigaeth o Gymru sy'n addas ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol. Mae'n ganolog i gyflawni pob un o'r saith nod llesiant o fewn Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol 2015 (Cymru).

Mae systemau iechyd yn symud yn gynyddol tuag at ddigidol, fel trwy Ap GIG Cymru. Er bod manteision clir i hyn, mae anghydraddoldebau digidol a

chymdeithasol presennol yn peryglu gwaethygu anghydraddoldebau iechyd ymhellach. Gallai hyn arwain at raniad iechyd digidol a ddeddf gofal gwrthgyfartal.

Mae angen i'r cenedlaethau iau feddu ar y sgiliau ymarferol a swyddogaethol ar gyfer defnyddio dyfeisiau digidol a chyfrannu ar-lein. Rhaid i'r system addysg fod ar flaen y gad wrth gyrraedd teuluoedd sydd fwyaf mewn perygl o dlodi data ac allgáu digidol, i'w galluogi i gael y cyfle i ddatblygu'r sgiliau a'r hyder sydd eu hangen arnynt i gymryd rhan yn ein cymdeithas ddigidol.

Rydym yn deall y pwysau ariannol sy'n wynebu Llywodraeth Cymru, ond nid yw'n amser i dorri'n ôl ar gynhwysiant digidol nawr. Mae adroddiad a gyhoeddwyd gan The Good Things Foundation yn awgrymu bod am bob £1 a fuddsoddir mewn ymyriadau i alluogi pobl sydd wedi'u hallgáu'n ddigidol i adeiladu sgiliau digidol sylfaenol, mae £9.48 yn cael ei ennill trwy'r economi. Mae hyn yn ychwanegol at yr arbedion posibl ar draws iechyd ac adrannau llywodraeth eraill. Mae arian a fuddsoddir mewn rhaglen cynhwysiant digidol newydd y tu hwnt i 2025 yn gwneud synnwyr busnes.³

Argymhellion

Gan ystyried y themâu trawsbynciol hyn, rydym yn cyflwyno'r argymhellion canlynol:

1. Ymrwymo i gyllid chwe blynedd ar gyfer rhaglen genedlaethol cynhwysiant digidol a fydd yn:

- Darparu cymorth uniongyrchol, targedig i'r 7% o bobl sydd dal wedi'u hallgáu'n ddigidol, a'r rhai nad oes ganddynt y pum sgil hanfodol digidol. Nawr, yn fwy nag erioed, mae'n hanfodol bod cynhwysiant digidol wedi'i wreiddio, wedi'i brif ffrydio ac yn eiddo i sefydliadau a chymunedau ledled Cymru.
- Darparu'r cymorth, cydweithrediad, a chynyddu i sefydliadau a grwpiau cymunedol i sefydlu agenda sgiliau digidol a chynhwysiant prif ffrwd, sy'n gyfrifoldeb i bawb yng Nghymru.

Bydd ymrwymiad hirdymor i gyllido cynhwysiant digidol, er budd pob adran lywodraethol, yn sicrhau y bydd y prosiect yn gallu canolbwyntio ar gyflwyno, datblygu perthnasoedd gyda rhanddeiliaid allweddol a chymunedau, ac addasu i'r amgylchedd digidol sy'n esblygu mewn ffordd sy'n cael ei yrru gan angen, nid gofynion cyllid.

2. Gweithredu canfyddiadau'r peilot ymchwil Safon Ofynnol ar gyfer Bywyd Digidol ac ehangu i bob cartref yng Nghymru

Rhaid i ni weld gweithredu'r Safon Ofynnol ar gyfer Bywyd Digidol mewn ffordd sy'n cael effaith ar gymunedau ac yn hygyrch i'r grwpiau a'r sefydliadau sy'n eu cefnogi. Ni ddylai unrhyw gartref yng Nghymru fod o dan drothwy'r SOBD. Mae angen strategaethau, polisiâu a champau gweithredu traws-sector effeithiol sydd wedi'u datblygu gyda'i gilydd gydag ymrwymiad ariannol a gwleidyddol i gyflawni'r weledigaeth hon.

Dylai creu Safon Ofynnol ar gyfer Bywyd Digidol ar gyfer cartrefi gyda phlant fod yn gatalydd i Lywodraeth Cymru gomisiynu ymchwil pellach i ddeall goblygiadau'r Safon Ofynnol ar gyfer Bywyd Digidol ar amrywiaeth o gartrefi a chymunedau sy'n wynebu allgáu digidol yng Nghymru.

3. Rhaid parhau â chyllido Cynghrair Cynhwysiant Digidol Cymru i sicrhau ei gynaliadwyedd a'i alluogi i ystyried opsiynau ar gyfer pontio i ffynonellau cyllido amgen, os bydd angen hynny yn y dyfodol.

Mae'r Gynghrair wedi bod yn ased allweddol wrth sicrhau lle ar gyfer rhwydweithio cyfoedion, casglu data a rhannu profiadau, gan feithrin newid ystyrlon ar draws sectorau. Mae'n tyfu i fod yn ganolfan

ddylanwadol i gefnogi sefydliadau, mawr a bach, i gyflwyno cynhwysiant digidol yn systematig ledled y wlad ac rydym yn dymuno gweld mwy o sefydliadau yn ymuno â'r rhwydwaith yn y cam nesaf.

4. Dylai Llywodraeth Cymru ddatblygu partneriaethau strategol gyda'r diwydiant technoleg i gefnogi rhaglen Cynhwysiant Digidol estynedig.

Mae gan bartneriaid diwydiant rôl allweddol i'w chwarae wrth gefnogi Cymru i ddod yn genedl gynhwysol yn ddigidol gan sicrhau bod pob rhwystr i gynhwysiant digidol yn cael ei oresgyn, gan gynnwys gwella mynediad, sgiliau a hyder.

5. Dylai pob rhaglen trawsnewid digidol yn y dyfodol gynnwys canran o'u cyllid ar gyfer Cynhwysiant Digidol.

Fel yr ydym wedi dangos yn yr adroddiad hwn, mae'r achos busnes dros Ddulliau Trawsnewid Digidol yn gofyn am fuddsoddiad mewn cynhwysiant digidol. Heb hyn, mae'n peryglu eithrio dinasyddion rhag gwasanaethau hanfodol, gan effeithio'n negyddol ar les ac yn cynyddu costau yn y tymor hir. Drwy ofyn i bolisi a rhaglenni trawsnewid digidol ddyrannu cyllid i fentrau cynhwysiant digidol, rydym yn sicrhau bod arferion cynhwysol yn cael eu hymgorffori drwy gydol y broses drawsnewid.